

กาสิโนเพื่อการท่องเที่ยว

มิ่งสรรพ ขาวสะอาด
สถาบันวิจัยสังคม
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บ่อยครั้งที่เรามักได้ยินเสียงเรียกร้องจากนักการเมืองให้เปิดบ่อนการพนันเสรี โดยมีข้อสนับสนุนว่า เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างงานและรายได้ ป้องกันเงินรั่วไหลไปต่างประเทศ บ่อนเถื่อนเป็นเรื่องที่ตำรวจปราบปรามไม่หมดสิ้นอยู่แล้ว หากทำให้ถูกกฎหมายเสียก็เกิดรายได้เข้ารัฐอีกด้วย เสียงเรียกร้องนี้บางครั้งจะได้ยินจากผู้แทนในภาคอีสานด้วยว่าอีสานเป็นพื้นที่ยากจน ประชาชนจะได้มีทางเลือกด้านอาชีพใหม่

ประเด็นที่ใช้กาสิโนเป็นเครื่องมือส่งเสริมการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติในประเทศไทย น่าจะเป็นประเด็นที่จัดว่าอ่อนที่สุด เมื่อเกิดวิกฤตในเอเชียในปี 2540 ปรากฏว่าการท่องเที่ยวในมาเก๊าเมืองกาสิโนชบเซาถึงที่สุด ในขณะที่การท่องเที่ยวภูเก็ตก็ยังโชติช่วงชัชวาล หลังจากนั้นภาคท่องเที่ยวของไทยเป็นภาคเศรษฐกิจเดียวที่ยังก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ในประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกหรือประเทศที่มีสิ่งดึงดูดใจมาก กาสิโนไม่เคยเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญ ยกเว้นในเมืองที่ขาดแคลนแหล่งท่องเที่ยว เช่น เมืองทะเลทราย ในมาเลเซียระยะหลังก็ได้พยายามที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเป็นแหล่งกาสิโนให้กลายเป็นเมืองที่ใช้จัดประชุม (Convention Center)

ในอดีต ได้เคยมีความพยายามจากสายการเมืองที่จะบรรจุกาสิโนให้เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของการท่องเที่ยวไทย ทั้งๆ ที่นิยามของการท่องเที่ยวของ ททท. หมายถึงการเดินทางนอกถิ่นที่อยู่เกิน 24 ชั่วโมง เพื่อกิจกรรมที่ไม่ประสงค์เพื่อหารายได้ ถ้าจะบอกว่าคนเล่นการพนันนั้นไม่หวังให้เกิดรายได้ก็คงไม่ใช่ ด้วยข้ออ้างนิยามนี้ที่ปรึกษาของ ททท. ในตอนนั้นจึงสามารถกัดกันมิให้กาสิโนมาเป็นยุทธศาสตร์ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้

ข้ออ้างถัดมาที่ว่าเป็นการป้องกันการรั่วไหลของเงินตราต่างประเทศนั้นเป็นข้อสันนิษฐานที่มีมูลอยู่ ในการศึกษาค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติในออสเตรเลีย พบว่ามีอยู่ 2 ชาติด้วยกันที่มีสัดส่วนของการใช้จ่ายเพื่อการพนันค่อนข้างสูง คือ นักท่องเที่ยวจากจีนและไทย ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ไปออสเตรเลีย นั้น สนใจแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพมากกว่า ดังนั้น ข้ออ้างที่ว่าเป็นการป้องกันการรั่วไหลของเงินตราต่างประเทศก็น่าจะเป็นจริง แต่นักท่องเที่ยวไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันออกไปเล่นที่บ่อนในเขตชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งว่ากันว่าเจ้าของบ่อนรวมทั้งคนที่เล่นได้ก็เป็นคนไทยอยู่แล้ว เงินนั้นก็ต้องไหลกลับเข้าประเทศไทยอยู่ดี เมื่อเร็วๆ นี้ยังมีนักการเมืองคนหนึ่งอ้างกับปปช. ว่า เงินของตนในธนาคารที่มีอยู่มหาศาลได้มาจากบ่อนพนันในต่างประเทศ ถ้าเป็นเช่นนั้น

การเปิดบ่อนในประเทศเพื่อป้องกันการรั่วไหลก็ไม่น่าจะจำเป็น เพราะเงินจะไหลเข้ามาในประเทศไทยอยู่ดี

ข้ออ้างที่ว่าจะได้เป็นอาชีพใหม่ของคนจนในพื้นที่นั้น ถูกอ้างบ่อนคงเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่ง แต่อาชีพเขย่าเต๋าไม่น่าจะเป็นทางเลือกที่ดีเมื่อเทียบกับทางเลือกของการลงทุนด้านอุตสาหกรรมการผลิตหรืออุตสาหกรรมภายในครอบครัว ซึ่งจะช่วยสร้างวินัยและทักษะอุตสาหกรรมอีกด้วย

ได้มีความพยายามที่จะทำให้ข้อเรียกร้องกาสิโนดูชอบธรรมขึ้นโดยการทำโพล (Poll) คณะอนุกรรมการศึกษาการเปิดบ่อนกาสิโนอย่างถูกกฎหมาย ได้รายงานผลการศึกษาต่อคณะกรรมการการเงิน การคลัง และสถาบันการเงินของสภาผู้แทนฯ ว่า ประชาชนร้อยละ 51.92 ที่สำรวจโดยสวนดุสิตโพล ต้องการให้รัฐเปิดบ่อนกาสิโนในประเทศให้ถูกต้องตามกฎหมาย และให้มีการจัดระเบียบสำหรับผู้เข้าร่วมพนัน เป็นที่น่าสนใจว่าประชาชนไม่เห็นว่าการไปตั้งบ่อนในเขตยากจนแต่กลับมีความเห็นว่าจะให้เปิดบ่อนที่เมืองท่องเที่ยวใหญ่ๆ เช่น ภูเก็ต เชียงใหม่ พัทยา ซึ่งแล้วล้วนแต่มีปัญหาการจ้างงานน้อยกว่าที่อื่นๆ หมายความว่าประชาชนเห็นประโยชน์จากการหารายได้เข้ารัฐจากการเปิดบ่อนมากกว่าการจ้างงาน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือคนไทยฉลาดพอที่จะรู้ว่าผลจากการจ้างงานนั้นค่อนข้างจืดจาง

ข้อสำคัญของการทำโพลที่เชื่อถือได้อยู่ที่ว่าตัวอย่างที่ไปเก็บสะท้อนประชาชนทั่วประเทศ และทุกกลุ่มเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งโพลส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะให้ข้อมูลว่าเก็บจากใคร ที่ไหน อีกประการหนึ่ง คือ การที่ผู้สัมภาษณ์ของโพลเห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ไม่ได้หมายความว่าเกิดความชอบธรรมในทางสังคมเสมอไป ถึงแม้การเก็บตัวอย่างจะถูกต้องตามหลักสถิติก็ตาม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการตั้งคำถามและลักษณะของคำถาม ซึ่งในการทำคำถามโพลที่ผู้ตอบไม่สูญเสียประโยชน์ส่วนตน มักจะได้คำตอบที่เป็นกลางๆ หากผู้ตอบมีโอกาสได้ประโยชน์ทางอ้อมก็มักจะเห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ ในเรื่องนโยบายสาธารณะที่ผลได้ผลเสียซับซ้อน การทำโพลโดยคว่ำแบบสอบถามไปถามประชาชนข้างถนนไม่น่าจะได้ผลการศึกษาที่ดี โพลจะเป็นเครื่องมือที่ดีหากได้มีการเปิดเวทีอภิปรายปัญหาทั้งบวกและลบมาระยะหนึ่ง ประชาชนมีข้อมูลที่ชัดเจนและเชื่อถือได้มีความรู้ความเข้าใจพอที่จะตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลที่ต้องการ ที่สำคัญคณะอนุกรรมการฯ น่าจะได้เสนอข้อมูลการศึกษาถึงผลกระทบของการเปิดบ่อนเสรีทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมและผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว เป็นที่รู้กันดีว่าการพนันทำให้ครอบครัวแตกสลาย และก่อให้เกิดความสูญเสียด้านการศึกษา เพราะลงทุนไปแล้วไม่ประกอบอาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ อีกทั้งมีผลกระทบต่ออัตราออมในระยะปานกลางและระยะยาว ผลกระทบเหล่านี้ยังไม่มีการศึกษาในประเทศ แต่อาจจะศึกษาจากประสบการณ์ประเทศอื่นๆ หากคณะอนุกรรมการฯ ได้ศึกษาประเด็นเหล่านี้ก็น่าจะเผยแพร่ให้แก่ประชาชนได้รับรู้

การเปิดบ่อนเสรีอาจยังมีผลกระทบต่อนโยบายสังคมอื่นๆ เช่น การจัดระเบียบสังคม เป็นที่น่าสังเกตว่าผลของโพลเกี่ยวกับการจัดระเบียบสังคม และผลของโพลเรื่องกาสิโนดูจะขัดแย้งกัน อยู่ สุดท้ายก็คือหากจะเอาการเปิดบ่อนเสรีเป็นทางเลือกการสร้างรายได้ของรัฐและประชาชน ก็ น่าจะต้องมีการเปรียบเทียบการเปิดบ่อนกับทางเลือกอื่นๆ ของรัฐด้วย

หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันพุธที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2546